

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Психологія мас
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій. Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
Розробник(и)	Сахно Парасковія Іванівна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом одного семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 48 год. становить контактна робота з викладачем (24 год. лекцій, 24 год. практичних занять), 102 год. становить самостійна робота. Для заочної форми навчання 8 год. становить контактна робота з викладачем (4 год. лекцій, 4 год. практичних занять), 142 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми "Соціальна робота"
Передумови для вивчення дисципліни	Опанування ОК "Загальна та вікова психологія"
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою курсу є розвиток і підвищення компетентності особистості у професійній діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Маси і масова свідомість Вступ. Мета, зміст, методи навчання, регламент курсу. Прикладний характер знань та умінь, передбачених для отримання студентами. Сутність та види мас. Керівництво масою. Масова свідомість, її структура та прояви. Властивості та оцінка масової свідомості. Форми масової свідомості. Історія вивчення масової свідомості.
--

<p>Тема 2 Особливість людини у масі</p> <p>Об'єднання особистостей у масу. Зміни особистості у масі. Деіндивідуалізація особистості. Маса та її лідер. Руйнування маси.</p>
<p>Тема 3 Механізм масової свідомості</p> <p>Загальні механізми масової психології. Наслідування як наслідок зараження. Навіювання як наслідок зараження. Зараження як наслідок навіювання. Наслідування як наслідок навіювання. Наслідування як механізм психології маси.</p>
<p>Тема 4 Масові психічні прояви</p> <p>Види та прояви натовпу. Різноманітність. Психологія організованої публіки. Психологія неорганізованої публіки. Умови та етапи розвитку паніки. Специфічні особливості паніки. Робота з випадком. Сутність, види та розвиток масової агресії.</p>
<p>Тема 5 Масові настрої у політиці</p> <p>Соціально-психологічна сутність масових настроїв. Природа масових політичних настроїв. Сутність масових політичних настроїв. Етапи та рівні розвитку політичних настроїв. Функції та види політичних настроїв. Вплив на масові політичні настрої. Прогнозування масових політичних настроїв.</p>
<p>Тема 6 Психологія релігії</p> <p>Витоки релігії. Функції релігії. Психологічна сутність релігійної віри. Типологія віруючих. Психологія релігійного культу. Релігійні дії. Марновірства і забобони. Мотиви звертання до релігії.</p>
<p>Тема 7 Психологія моди</p> <p>Сутність моди. Психологічні механізми моди: подвійний механізм моди; фактор модності; мода як масове наслідування; Конформізм як фактор моди. Функції моди. Парадокс модника: модник – індивідуаліст; модник-масовик. Вплив моди на психологію мас.</p>
<p>Тема 8 Психологія чуток і пліток</p> <p>Сутність і різновиди чуток. Джерела і умови виникнення чуток. Особливості циркуляції чуток. Протидія чуткам. Психологія пліток. Значення чуток і пліток. Соціальні ризики.</p>
<p>Тема 9 Психологія масової комунікації</p> <p>Сутність масової комунікації. Функції масової комунікації. Система масової комунікації: комунікатор; аудиторія; комунікативне повідомлення. Засоби масової комунікації: радіо; телебачення; преса. Ефекти масової комунікації.</p>
<p>Тема 10 Психологія реклами та PR- впливу</p> <p>Сутність реклами. Тенденції сучасної реклами. Психологічне підґрунтя довіри до реклами. Психологічні механізми реклами: збудження бажань; навіювання; зараження; наслідування. Політична реклама як вид комерційної реклами PR як політична реклама.</p>
<p>Тема 11 Психологія масових рухів і політичних партій</p> <p>Психологія масових рухів: загальна характеристика масових рухів; джерела та функції масових рухів; мотиви участі у масових рухах; етапи розвитку та типи масових рухів. Психологія політичних партій.</p>

Тема 12 Маніпулятивні техніки і технології

Маніпулятивні техніки і технології Поняття маніпуляції. Психологія управління масами. Маніпулятивні технології. Роль ЗМІ в реалізації маніпулятивних технік. Віртуальні засоби впливу. Засоби протистояння маніпуляціям.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Демонструвати розуміння сутності, психологічних механізмів, та закономірностей спілкування в масі, в групах.
PH2	Здійснювати психологічний аналіз особливостей спілкування суб'єктів як представників різних вікових та соціальних груп, масових спільнот.
PH3	Демонструвати відповідальне ставлення до саморозвитку власної компетентності у спілкуванні з представниками різних вікових та соціальних груп, масових спільнот.
PH4	Застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості тощо.

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

CH1	ЗК13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
CH2	ФК12 Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту
CH3	ФК15 Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад

8. Види навчальних занять

Тема 1. Маси і масова свідомість

Лк1 "Маси і масова свідомість" (денна)

Сутність та види мас. Керівництво масою. Масова свідомість, її структура та прояви. Властивості та оцінка масової свідомості. Форми масової свідомості. Історія вивчення масової свідомості.

Пр1 "Маси і масова свідомість" (денна)

Сутність та види мас. Керівництво масою. Масова свідомість, її структура та прояви. Властивості та оцінка масової свідомості. Форми масової свідомості. Історія вивчення масової свідомості.

Тема 2. Особливість людини у масі

<p>Лк1 "Тема 2. Особливість людини у масі" (заочна)</p> <p>Об'єднання особистостей у масу. Зміни особистості у масі. Деіндивідуалізація особистості. Маса та її лідер. Руйнування маси.</p>
<p>Лк2 "Особливість людини у масі" (денна)</p> <p>Об'єднання особистостей у масу. Зміни особистості у масі. Деіндивідуалізація особистості. Маса та її лідер. Руйнування маси.</p>
<p>Пр2 "Особливість людини у масі" (денна)</p> <p>Об'єднання особистостей у масу. Зміни особистості у масі. Деіндивідуалізація особистості. Маса та її лідер. Руйнування маси.</p>
<p>Тема 3. Механізм масової свідомості</p>
<p>Лк2 "Тема 3. Механізм масової свідомості" (заочна)</p> <p>Загальні механізми масової психології. Наслідування як наслідок зараження. Навіювання як наслідок зараження. Зараження як наслідок навіювання. Наслідування як наслідок навіювання. Наслідування як механізм психології маси.</p>
<p>Лк3 "Механізм масової свідомості" (денна)</p> <p>Загальні механізми масової психології. Наслідування як наслідок зараження. Навіювання як наслідок зараження. Зараження як наслідок навіювання. Наслідування як наслідок навіювання. Наслідування як механізм психології маси.</p>
<p>Пр3 "Механізм масової свідомості" (денна)</p> <p>Загальні механізми масової психології. Наслідування як наслідок зараження. Навіювання як наслідок зараження. Зараження як наслідок навіювання. Наслідування як наслідок навіювання. Наслідування як механізм психології маси.</p>
<p>Тема 4. Масові психічні прояви</p>
<p>Лк4 "Масові психічні прояви" (денна)</p> <p>Види та прояви натовпу. Різноманітність. Психологія організованої публіки. Психологія неорганізованої публіки. Умови та етапи розвитку паніки. Специфічні особливості паніки. Робота з випадком. Сутність, види та розвиток масової агресії.</p>
<p>Пр1 "Тема 4. Масові психічні прояви" (заочна)</p> <p>Види та прояви натовпу. Різноманітність. Психологія організованої публіки. Психологія неорганізованої публіки. Умови та етапи розвитку паніки. Специфічні особливості паніки. Робота з випадком. Сутність, види та розвиток масової агресії.</p>
<p>Пр4 "Масові психічні прояви" (денна)</p> <p>Види та прояви натовпу. Різноманітність. Психологія організованої публіки. Психологія неорганізованої публіки. Умови та етапи розвитку паніки. Специфічні особливості паніки. Робота з випадком. Сутність, види та розвиток масової агресії.</p>
<p>Тема 5. Масові настрої у політиці</p>

<p>Лк5 "Масові настрої у політиці" (денна)</p> <p>Соціально-психологічна сутність масових настроїв. Природа масових політичних настроїв. Сутність масових політичних настроїв. Етапи та рівні розвитку політичних настроїв. Функції та види політичних настроїв. Вплив на масові політичні настрої. Прогнозування масових політичних настроїв.</p>
<p>Пр5 "Масові настрої у політиці" (денна)</p> <p>Соціально-психологічна сутність масових настроїв. Природа масових політичних настроїв. Сутність масових політичних настроїв. Етапи та рівні розвитку політичних настроїв. Функції та види політичних настроїв. Вплив на масові політичні настрої. Прогнозування масових політичних настроїв.</p>
<p>Тема 6. Психологія релігії</p>
<p>Лк6 "Психологія релігії" (денна)</p> <p>Витоки релігії. Функції релігії. Психологічна сутність релігійної віри. Типологія віруючих. Психологія релігійного культу. Релігійні дії. Марновірства і забобони. Мотиви звертання до релігії.</p>
<p>Пр6 "Психологія релігії" (денна)</p> <p>Витоки релігії. Функції релігії. Психологічна сутність релігійної віри. Типологія віруючих. Психологія релігійного культу. Релігійні дії. Марновірства і забобони. Мотиви звертання до релігії.</p>
<p>Тема 7. Психологія моди</p>
<p>Лк7 "Психологія моди" (денна)</p> <p>Сутність моди. Психологічні механізми моди: подвійний механізм моди; фактор модності; мода як масове наслідування; Конформізм як фактор моди. Функції моди. Парадокс модника: модник – індивідуаліст; модник-масовик. Вплив моди на психологію мас.</p>
<p>Пр7 "Психологія моди" (денна)</p> <p>Сутність моди. Психологічні механізми моди: подвійний механізм моди; фактор модності; мода як масове наслідування; Конформізм як фактор моди. Функції моди. Парадокс модника: модник – індивідуаліст; модник-масовик. Вплив моди на психологію мас.</p>
<p>Тема 8. Психологія чуток і пліток</p>
<p>Лк8 "Психологія чуток і пліток" (денна)</p> <p>Сутність і різновиди чуток. Джерела і умови виникнення чуток. Особливості циркуляції чуток. Протидія чуткам. Психологія пліток. Значення чуток. Соціальні ризики.</p>
<p>Пр8 "Психологія чуток і пліток" (денна)</p> <p>Сутність і різновиди чуток. Джерела і умови виникнення чуток. Особливості циркуляції чуток. Протидія чуткам. Психологія пліток. Значення пліток. Соціальні ризики.</p>
<p>Тема 9. Психологія масової комунікації</p>

<p>Лк9 "Психологія масової комунікації" (денна)</p> <p>Сутність масової комунікації. Функції масової комунікації. Система масової комунікації: комунікатор; аудиторія; комунікативне повідомлення. Засоби масової комунікації: радіо; телебачення; преса. Ефекти масової комунікації.</p>
<p>Пр9 "Психологія масової комунікації" (денна)</p> <p>Сутність масової комунікації. Функції масової комунікації. Система масової комунікації: комунікатор; аудиторія; комунікативне повідомлення. Засоби масової комунікації: радіо; телебачення; преса. Ефекти масової комунікації.</p>
<p>Тема 10. Психологія реклами та PR- впливу</p>
<p>Лк10 "Психологія реклами та PR- впливу" (денна)</p> <p>Сутність реклами. Тенденції сучасної реклами. Психологічне підґрунтя довіри до реклами. Психологічні механізми реклами: збудження бажань; навіювання; зараження; наслідування. Політична реклама як вид комерційної реклами PR як політична реклама.</p>
<p>Пр10 "Психологія реклами та PR- впливу" (денна)</p> <p>Сутність реклами. Тенденції сучасної реклами. Психологічне підґрунтя довіри до реклами. Психологічні механізми реклами: збудження бажань; навіювання; зараження; наслідування. Політична реклама як вид комерційної реклами PR як політична реклама.</p>
<p>Тема 11. Психологія масових рухів і політичних партій</p>
<p>Лк11 "Психологія масових рухів і політичних партій" (денна)</p> <p>Психологія масових рухів: загальна характеристика масових рухів; джерела та функції масових рухів; мотиви участі у масових рухах; етапи розвитку та типи масових рухів. Психологія політичних партій.</p>
<p>Пр11 "Психологія масових рухів і політичних партій" (денна)</p> <p>Психологія масових рухів: загальна характеристика масових рухів; джерела та функції масових рухів; мотиви участі у масових рухах; етапи розвитку та типи масових рухів. Психологія політичних партій.</p>
<p>Тема 12. Маніпулятивні техніки і технології</p>
<p>Лк12 "Маніпулятивні техніки і технології" (денна)</p> <p>Маніпулятивні техніки і технології. Поняття маніпуляції. Психологія управління масами. Маніпулятивні технології. Роль ЗМІ в реалізації маніпулятивних технік. Віртуальні засоби впливу. Засоби протистояння маніпуляціям.</p>
<p>Пр2 "Маніпулятивні техніки і технології" (заочна)</p> <p>Маніпулятивні техніки і технології. Поняття маніпуляції. Психологія управління масами. Маніпулятивні технології. Роль ЗМІ в реалізації маніпулятивних технік. Віртуальні засоби впливу. Засоби протистояння маніпуляціям.</p>

Пр12 "Маніпулятивні техніки і технології." (денна)

Маніпулятивні техніки і технології. Поняття маніпуляції. Психологія управління масами. Маніпулятивні технології. Роль ЗМІ в реалізації маніпулятивних технік. Віртуальні засоби впливу. Засоби протистояння маніпуляціям.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Проблемне навчання
МН2	Кейс-орієнтоване навчання
МН3	Практикоорієнтоване навчання
МН4	Евристичне навчання
МН5	Лекційне навчання

Лекції, практичні заняття, самостійна робота та робота в малих групах надають студентам матеріали з різних точок зору, що вимагають розуміння сутності, психологічних механізмів, та закономірностей спілкування в масі, в групах. (РН 1). Проблемне евристичне ознайомлення з матеріалами курсу зосереджено на потребі усвідомити особливості спілкування суб'єктів як представників різних вікових та соціальних груп, масових спільнот (РН 2). Практикоорієнтоване та кейс-орієнтоване навчання надає здобувачам можливість застосовувати теоретичні знання на практиці для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості тощо. (РН 4). Підготовка до практичних занять та під час самостійної роботи стимулює студентів демонструвати відповідальне ставлення до саморозвитку власної компетентності у спілкуванні з представниками різних вікових та соціальних груп, масових спільнот. (РН 3).

ЗК13 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ФК12 Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту ФК15 Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Проблемне навчання
НД2	Робота в групах/командах для вирішення конкретної відкритої проблеми (екологічної, економічної, соціальної тощо)
НД3	Індивідуальні завдання (підготовка презентацій) із використанням теоретичного матеріалу, представленого протягом всього лекційного курсу.
НД4	Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів
НД5	Робота в малих групах

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами	Обговорення матеріалів, підготовлених студентами	7 та 14 тижні	надіслані матеріали на електронну пошту викладачу
МФО2 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	Ознайомлення з темою та планом	щотижня	Виступ студента
МФО3 Розв'язування ситуаційних завдань	Визначення за описом механізмів масової свідомості	4 тиждень	Опис механізмів виконання завдання
МФО4 Усні індивідуальні повідомлення.	Ознайомлення з лекційним матеріалом	щотижня	повідомлення
МФО5 Перевірка та оцінювання письмових завдань	Тестові завдання	16 тиждень	Виконані тестові завдання надіслати на електронну пошту викладачу

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Звіт за результатами виконання практичних робіт	У формі презентацій	7 та 14 тижні	Надіслані презентації на електронну пошту викладачу
МСО2 Оцінювання письмових робіт	Написання есе	8 тиждень	надіслане на електронну пошту викладачу есе
МСО3 Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)	Під час практичних занять	6 та 13 тиждень	активність на практичному занятті
МСО4 Оцінка виконання підсумкового контролю	Виконання тестових завдань	15 тиждень	Надіслані тести на електронну пошту викладачу

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Семестр викладання	100 балів		
МСО1. Звіт за результатами виконання практичних робіт	20		
Результати самостійної роботи (презентації)	20	15	Так
МСО2. Оцінювання письмових робіт	10		
Есе	10	5	Так
МСО3. Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)	40		
Усні повідомлення, активність на практичних заняттях	40	30	Так
МСО4. Оцінка виконання підсумкового контролю	30		
Виконання підсумкового контролю	30	10	Так

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН2	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та
ЗН3	ІІ.) Бібліотечні фонди

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Психологія мас: конспект лекцій / укладачі: П. І. Сахно, К. С. Сахно. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 116 с.
2	Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С.Б. Соціальна психологія. Київ: 2020
3	https://mix.sumdu.edu.ua/textbooks/58441/index.html
4	Maliovana N. V., Sakhno P. I., Koshelieva K. V., The relationship between sociophobia and the level of adolescents' social adaptability. Спеціальний тематичний випуск "Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору" №2-Кн.3 Том II(89) -Київ: Гнозис. 2021 р.- с.196-208.
5	Maliovana N. V., Sakhno P. I., Hutnyk R. O. Emotional and Stress Aspects of Manipulation . Додатковий том фахових публікацій_ Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії» - Спеціальний тематичний випуск "Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору" №2-Кн.3 Том I(88) -Київ: Гнозис.2021 р. - с.154-168.
Допоміжна література	
1	Білан А. Газлайтинг- насильство про яке не говорять[Текст] /Білан А., наук. кер. Сахно П.І. // «Перший крок у Сфера наукових інтересів науку» матеріали XI студентської конференції, м. Суми, 23 лютого 2020 р. - Суми: СумДУ, 2020. - 330 с.
2	Сахно П.І., Лутцева М. Рівень інтернет-залежності у осіб підліткового та юнацького віку в період воєнного стану. X Всеукраїнська наукова конференція студентів, аспірантів та викладачів Сумського державного університету «Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства»27–28 квітня 2023 р. с. 268-273
3	Даценко О. А. Основи соціальної психології : навчально-методичний посібник / О. А. Даценко. - Кривий Ріг, 2018. – 143 с.
4	Ануфрієва, Н. М.Соціальна психологія [Текст] : навч. посіб. / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. — К. : Каравела, 2016. — 370 с. + Гриф МОН.

5	Гойман, О. О. Маніпулювання масовою свідомістю в умовах сучасної гібридної війни. Грані. 2015. № 1. С. 50–56.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Психологія мас: конспект лекцій / укладачі: П. І. Сахно, К. С. Сахно. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 116 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/87989/1/Sakhno.pdf
2	Даценко О. А. Основи соціальної психології : навчально-методичний посібник / О. А. Даценко. - Кривий Ріг, 2018. – 143 с. http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/3009
3	Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С.Б. Соціальна психологія. Київ: 2020 http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/17174/1/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D0%9F%D1%81-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
4	Булах Т. Теоретичне осмислення феномену реклами як засобу соціальних комунікацій [Електронний ресурс] / Т. Булах // Вісник Книжкової палати. 2016. № 5. С. 41-44. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2016_5_13